

„Comedy Queen”, Szwecja 2022, reż. Sanna Lenken, dystrybucja: Vivarto

Materiały edukacyjne wspierające biblioteki organizujące seanse filmu podczas Nocy Bibliotek 2022

Film „Comedy Queen” oswaja widzów z trudnymi tematami kryzysu psychicznego i żałoby po stracie bliskiej osoby. Bohaterka opowieści, 12-letnia Sasha, próbuje sobie poradzić ze śmiercią mamy, która po latach depresji odbiera sobie życie. Przepełniona smutkiem ucieka od swoich uczuć, wymyślając sobie nową tożsamość, której filarem mają być magiczne myślenie i – często wymuszona – wesołość. Zgodnie z nową koncepcją Sashy to właśnie żart może wyrwać jej bliskich z żałoby. Będzie przeciwwagą dla rozpaczyny ojca, zabezpieczeniem przed depresją. Nastolatka nawet nie podejrzewa, co przyniesie jej komediowy występ na scenie, który szykuje dla swojej rodziny.

„Comedy Queen” to film dla młodzieży, ale i dla rodziców chcących lepiej zrozumieć zależności w swoich rodzinach. Przybliża widzom spychane poza mainstreamowy przekaz medialny tematy traumy i choroby psychicznej, pokazując je bez epatowania mocnymi scenami, w sposób budzący empatię i daleki od stereotypów. Wydzźwięk filmu jest jednak dużo bardziej uniwersalny, pozwalając odnaleźć się w sytuacji Sashy i jej taty, nawet tym osobom, które na szczęście nie doświadczyły podobnie kryzysowych sytuacji. Śledząc ich losy, zastanowią się nad tym, jak radzić sobie z trudnymi emocjami, wspierać innych czy też po prostu – na czym polega przyjaźń i bliskość. Zyskają nie tylko przyjemność obcowania z tą ciepłą i poruszającą historią, ale i inspirację do przemyśleń. W idealnym przypadku – okazję, by porozmawiać po filmie o tym, jak oni sami widzą problemy naświetlone w „Comedy Queen”. Podobna rozmowa może być prawdziwym wsparciem dla osób borykających się z

trudnościami, szansą na rozwój poczucia wspólnotowości naszych doświadczeń.

Tematy warte omówienia po filmie:

- 1. Żałoba i inne sytuacje kryzysowe.**
- 2. Dzieci i dorośli.**
- 3. Bliskość.**

Żałoba i inne sytuacje kryzysowe

Bohaterowie przedstawieni w filmie „Comedy Queen” borykają się z prawdziwie traumatyczną sytuacją, czyli z samobójstwem najbliższej im osoby – mamy i żony. Przedstawione zachowania pozwalają zyskać wgląd w podobne kryzysy, oswajając możliwe scenariusze i reakcje. Nie odbiegają one od tego, co wiemy o przebiegu żałoby w rzeczywistości. Dzięki historii Sashy i jej rodziny widzowie zobaczą, że żałoba może wiązać się z całym spektrum reakcji, nie tylko ze smutkiem i rozpaczą. Może prowadzić do wybuchów gniewu, buntu i brawury lub na odwrót – do wycofania się i zamrożenia emocji. Wiązać się z rozwojem specyficznych rytuałów i swoistego „krzątania się”, którego funkcją jest ułatwienie pożegnania z ukochaną osobą i ocalenie poczucia kontroli. Opowieść o Sashy i jej ojcu pozwala także zastanowić się nad społecznym wymiarem żałoby. Nad tym, jaki wpływ mamy na bliskich doświadczających tej samej, a jednak czasem tak różnie przeżywanej tragedii. I nad tym, czy i jak możemy im pomóc.

Niewątpliwie warto zabrać uczniów i uczennice w tę psychoedukacyjną podróż, traktując ją jako część pracy nad zaspokajaniem potrzeb rozwojowych młodzieży. Pozwoli ona na przykład odnieść się do niezwykle ważnej dla nastolatków kwestii samoregulacji emocji i związanych z nią mechanizmów radzenia sobie i nieradzenia z kryzysami (niekoniecznie tak traumatycznymi jak żałoba). Zachowanie głównej bohaterki, Sashy, to niezwykle ciekawa

ilustracja, którą warto wykorzystać, by zwrócić uwagę widzów na to, jakie konsekwencje niesie wypieranie trudnych uczuć. Im również – podobnie jak przedstawionej dziewczynie – smutek może się kojarzyć z patologicznym cierpieniem wywołanym często złym funkcjonowaniem układu nerwowego, innymi słowy – z depresją. Rozwój akcji odczarowuje smutek, przywracając należne mu miejsce w wachlarzu emocji, z których każda jest wartościowa i potrzebna. Jak zobaczymy, dopiero przyjmując do siebie ból i żal po stracie, Sasha będzie mogła wrócić do równowagi. Zyska tak bardzo potrzebne jej wsparcie i siłę, jakie daje łączność ze światem wewnętrznych przeżyć. Podobny przekaz może rozwijać umiejętność samodzielnego zarządzania u młodzieży. Skupienie się na nim może być także bezpieczniejszą opcją niż rozmowa o delikatnym temacie śmierci w rodzinie.

Dorośli i dzieci

Kolejny niezwykle istotny wątek daje okazję do psychoedukacji dzieci, ale i – a nawet bardziej – rodziców. Wiąże się on z decyzją twórców, by odwrócić role w opowieści o chorobie psychicznej i żałobie i przedstawić te mniej stereotypowe zachowania dorosłych i dzieci. Tym samym „Comedy Queen” oddaje sprawiedliwość wszystkim młodziekom, które ze względu na problemy dorosłych muszą szybko dojrzeć i – korzystając z dostępnych im zasobów – poradzić sobie z rzeczywistością (często za siebie i za opiekunów). Przedstawione losy Sashy, w tym retrospekcje z czasów, gdy mama żyła, oferują wgląd w życie młodej osoby, która w obliczu problemów dorosłych za wszelką cenę stara się być dzielna i niekłopotliwa. Do tego przyzwyczajają ją choroba w domu, tego samego doświadcza, gdy tata daje upust swojej bezgranicznej rozpacz, trochę przegapiając wpływ, jaki to ma na jego córkę. Jak pokazuje historia ukazana w „Comedy Queen”, zmartwienia dorosłych potrafią martwić dzieci w dwójnasób. Skłaniać je do przejmowania odpowiedzialności ponad ich siły i wiek, ale i do

nadrabiania miną w sytuacji, gdy są przepełnione cierpieniem, tak by nikomu nie dodawać trosk.

Temat ten może wydawać się trudny do podjęcia w dyskusji po seansie – zachęcam jednak do sprawdzenia w grupie, czy nie ma potrzeby, by go omówić. W grupie widzów mogą znajdować się osoby w podobnej sytuacji, które odczuwają potrzebę, by wypowiedzieć się, tak by poczuć się nieco mniej samotnym/ą. Buforem bezpieczeństwa będzie film i bohaterowie ukazani ze zrozumieniem i empatią, bez przypisywania komukolwiek winy. Mocnym akcentem, na który warto zwrócić uwagę, będzie przywrócenie równowagi w układzie Sasha – jej ojciec. Odślonięcie się dziewczynki w finale filmu i uwolnienie przez nią bólu i cierpienia w ramionach taty. Takie pozytywne rozwiązanie normalizuje prawo dzieci do bezradności i opieki w chwilach rodzinnych kryzysów. Dla niektórych dorosłych może stanowić podpowiedź na temat zachowań ich własnych dzieci, które do tej pory uważali za niezrozumiałe. Jak pokazuje historia z „Comedy Queen”, jako dorośli mamy ogromny wpływ na to, jak nasi podopieczni podejść do trudnych sytuacji.

Bliskość

Na koniec kolejna sprawa, która podobnie jak kwestie emocji i radzenia sobie z problemami, wpisuje się w potrzeby rozwojowe nastoletniej widowni. Temat naszych niedoskonałych relacji i współzależności społecznych. „Comedy Queen” to także historia o naszych powiązaniach, o tym, jak na siebie reagujemy i jakie strategie przybieramy, by odnaleźć się w społecznym ekosystemie. W filmie zobaczymy ludzi, którzy na siebie reagują - dbają o siebie nawzajem, ale i ranią się, oferują sobie pomoc, ale i krytykę, współodczuwają, ale i odcinają się od siebie. Zobaczymy bezradność wobec problemów drugiej osoby, to jak trudno jest czasem zrozumieć jego lub jej świat (tu kluczowe mogą być sceny z stand-uperką, która zachęca Sashę do opowiedzenia o swoich trudnościach lub wątek koleżanki z klasy, która dokucza Sashy być może ze względu na własne problemy) i z nią

współodczuwać. Rozmowa na temat relacji może być młodym widzom niezwykle potrzebna, a jeszcze bardziej prospołeczny przekaz, jaki płynie z filmu.

Pytania przed filmem

Z czym kojarzy Wam się określenie „comedy queen” („królowa komedii”)? Czego spodziewacie się po filmie o tym tytule?

Jak myślicie, kim może być królowa komedii? Czy jest osobą smutną czy wesołą? Jak może wyglądać jej życie?

Dlaczego zajmuje się komedią? Dlaczego waszym zdaniem ludzie zajmują się występami komediowymi i rozśmieszaniem innych, na przykład stand-upem? Co im to daje? Co stand-up daje innym? Myślicie, że stand-up pomaga ludziom?

Czy uważacie, że osoby zajmujące się komedią, np. stand-upem, są ludźmi pogodnymi? Dlaczego

tak, dlaczego nie? Czy zdarza im się smucić?

Co ogólnie myślicie o smutku? Czy jest to potrzebna emocja? Do czego jest nam potrzebna?

Do jakich zachowań skłania nas smutek? W czym różni się w tym zakresie od na przykład gniewu? Jak

przejawia się smutek? Po czym poznajecie, że ktoś się smuci?

Gdybyście mieli narysować emocjonalną mapę ciała, to gdzie byście umiejscowili smutek?

Co robicie, żeby poradzić sobie ze smutkiem? Jakie metody Waszym zdaniem najlepiej się sprawdzają

w pracy ze smutkiem? Wolicie się smucić samemu/samej czy z kimś?

Czy od smutku można uciec? Polecacie wypieranie lub ucieczkę od smutku?

Kiedy smutek może nas niepokoić? Jak odróżnić normalny smutek od zaburzenia depresyjnego?

(patrz: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zaburzenia_depresyjne)

Jak byście wsparli osobę, która przeżywa ogromny smutek?

Pytania po filmie

Co Wam przyniósł ten film? Z jakimi emocjami kończycie? Z jakimi przemyśleniami, skojarzeniami?

Jak Wam się podobał? Jak podobał Wam się sposób, w jaki została przedstawiona ta historia?

Które sceny Wam się najbardziej spodobały? Które Was najbardziej poruszyły?

O czym – Waszym zdaniem – jest ta historia? Jak rozumiecie jej przekaz? Zgadza się z nim?

Dlaczego tak, dlaczego nie?

Który z bohaterów/bohatek najbardziej Wam się podobał/a?

Dlaczego? Co do Was przemawia w

przedstawieniu/zachowaniu tej postaci? Czy jest jakaś postać, która budzi Waszą niechęć? Dlaczego?

Jak przedstawione zostały relacje w filmie? Zgadza się z tą ilustracją? Myślicie, że ludzie tak na

siebie wpływają?

Co myślicie o postępowaniu Sashy? Jak Wam się podobają metody, które wybrała, żeby poradzić

sobie ze stratą? Które bardziej, które mniej?

Jak myślicie, co najbardziej jej pomogło? Co miało dla niej największe znaczenie? Która z otaczających ją osób najbardziej jej pomogła?

Co mogło jej pomóc w zachowaniu ojca? Co było dla niej mniej pomocne?

Co mogło jej pomóc w zachowaniu przyjaciółki? Co było dla niej mniej pomocne?

W jaki sposób pomocna okazała się komedia? Czy zgadzacie się z tym przedstawieniem? Czy Wam

również śmieszne filmiki, stand-up, komedie filmowe pomagają w trudnych momentach życia?

Opiszcie jednym słowem, z czym wychodzicie z seansu.

Autorka: Karolina Giedrys-Majkut, psycholożka i kulturoznawczyni